

Kulturpolitiska prioriteringar

**ETT NYFIKET SVERIGE DÄR FLER MÖTER
FLER OCH FÅR FÖRDJUPAD INSIKT OCH
STÖRRE SJÄLVSTÄNDIGHET**

PRIORITERING 1:

Ett nyfiket Sverige...

Liberal kulturpolitik syftar till människors förståelse och utveckling. Tanken att se människan för vad hon är och kan bli – inte bara var hon kommer ifrån – är en central skillnad mellan liberaler å ena sidan och populisterna, socialkonservativa och identitetsvänster å den andra. Medan andra strävar efter att den enskilda människan ska stanna med sin grupp välkomnar liberaler att individen utmanar gruppen.

Digitaliseringen skapar många nya fantastiska möjligheter. Gränslöst kunskapssökande har aldrig varit enklare att odla. Men vi ser också hur teknikutvecklingen och mediekonsumtionen riskerar att leda till att så kallade filterbubblor begränsar vårt synfält. Detta i kombination med populism och identitetspolitik riskerar att minska människors förståelse för den andre.

Kultur kan öka människors nyfikenhet också på sådant man inte tidigare visste man var intresserad av eller ens visste fanns. I möte med kvalitetskultur växer nyfikenhet och förståelse. Kulturpolitiken ska sträva efter att människor lär sig mer om sig själva, sin personlighet, sin förmåga, sina fördomar, sitt sammanhang, sitt samhälle, sin samtid och sin framtid. I mötet med kvalitetskultur växer man som människa.

UPPGRADERA SKOLBIBLIOTEKEN

Att säkerställa läslusten samtidigt som nyfikenheten till konst och kultur grundläggs, tillsammans med ett kritiskt tänkande är en nödvändighet för våra barn och unga. Därför måste också skolbibliotekens roll, och särskilt de pedagogiska bildningsresurserna i form av skolbibliotekarier och liknande, lyftas. På samma sätt som det finns riktvärden för antal elever per skolsköterska (en på 400) menar vi att det ska finnas riktvärden också för pedagogiska bildningsresurser – en på 400 elever. Ett välfungerande skolbibliotek är en del av den pedagogiska spetsverksamheten och en grundsten i en liberal kulturpolitik. Väl fungerande skolbibliotek är därför en avgörande nyckel för att öka likvärdigheten.

LYFT BIBLIOTEKENS STATUS

Bibliotekens roll är och förblir det öppna rummet, öppet för alla utan legitimation: en demokrati-resurs. Här tillgängliggörs litteratur, här kan medborgarkontakter tas, här kan konsten leva och kulturen frodas. Som en del i integrationsarbetet visar också flera projekt i Norden att biblioteken kan vara en resurs också för studieförbund och för civilsamhället i form av föreningar att interagera med nya medborgare. Biblioteken i dag är mer än en samling böcker till utlåning – de är också en plats där det finns någon att hålla i handen när man söker information, när man bildas och utbildas. Bibliotek är inte en plats där man får bete sig hur som helst. Den som upprepade gånger missköter sig och stör andra måste därför kunna nekas tillträde.

EN NATIONELL BIBLIOTEKSSAMORDNING

En utvecklad nationell bibliotekssamordning behövs både vad gäller e-böcker och vanliga pappersböcker. För e-böcker handlar det om licenser och för pappersböcker handlar det om logistik: att hantera ett flöde över landet. I kultursamverkansmodellen är i dag regionbiblioteken utsatta, till förmån för scenerna som oftast syns och hörs betydligt mer. Detta måste lösas i en nationell biblioteksstrategi där hela kedjan ingår, från bokbussar och skolbibliotek, folkbibliotek,

stadsbibliotek och länsbibliotek till specialbibliotek och forskningsbibliotek. En del i detta är också att införa ett nationellt lånekort.

TILLGÄNGLIGGÖR E-BÖCKER

Låntagare måste kunna låna och konsumera medier i de kanaler som de själva väljer, även digitala. E-böcker ska därför, i likhet med tryckta böcker, kunna tillgängliggöras på folkbiblioteken för att biblioteken ska kunna uppfylla sitt grundläggande uppdrag, bidra till välinformerade medborgare som genom en fri och obunden tillgång till kunskap, tankar, kultur och information kan göra självständiga ställningstaganden och delta i utvecklingen av demokratin. Bibliotek ska kunna anskaffa e-böcker till skäliga priser och på rimliga villkor samtidigt som författare ska ges skälig ersättning för e-bokutlåning till allmänheten. Detta samlat kräver en gemensam europeisk upphovsrättslagstiftning som är ändamålsenlig och ger bibliotek möjlighet att anskaffa och låna ut e-böcker.

NATIONELLT KUNSKAPSCENTRUM FÖR KULTURSKOLAN

Kulturskolan är en viktig verksamhet för att ge barn och unga möjlighet att tillägna sig kulturella färdigheter. Kvaliteten inom kulturskolan är mycket skiftande mellan olika kommuner. Vi anser att undervisningen måste bedrivas med höga konstnärliga ambitioner. Det är viktigt att kulturskolans anslag går till att barn och ungdomar får utveckla och ta tillvara sina konstnärliga talanger. De skattemedel som investeras i verksamheten ska komma många barn och ungdomar till godo och man bör arbeta för att nå fler elever utan att ge avkall på kvalitetskraven i undervisningen. För att kunna höja kvaliteten vill vi införa ett nationellt kunskapscentrum för musik- och kulturskolan. Ett sådant centrum bör bland annat ha till uppgift att samla fakta, forskning och erfarenheter samt sprida detta till musik- och kulturskolor runt om i landet.

ÖKA INTERNATIONALISERINGEN

Sveriges kulturliv berikas av influenser från andra kulturer och vi vill uppmuntra till fler internationella utbyten. En framträdande position på de internationella scenerna inom litteratur, musik, film och konst är viktig del av Sverigebilden, men också en viktig del av att möta det nya oväntade. Sverige ska också sträva efter att vara attraktiv scen för konstnärer från andra delar av världen. Den främsta förutsättningen för det är att garantera att Sverige fortsätter att ha konkurrensfördelar som kunskaps- och tekniknation. I detta arbete är alla insatser på kultur och bildningsområdet, liksom goda skattevillkor viktiga. Men det behövs också speciella satsningar för att ge kreatörer och kulturarbetare möjlighet att arbeta från Sverige mot den globala kulturmarknaden. Sverige ska vara en attraktiv plats för konstnärer att verka på, skapandet av kreativa miljöer ska vara prioriterat i stadsplanering, stadsutveckling och arkitekturstrategi. Fler fristadsförfattare och fristadsbostäder behövs över hela landet. Fristadssystemet ska vara öppet också för andra konstnärer.

PRIORITERING 2:

...där fler möter fler...

Kulturpolitiken ska sträva efter många möten med kulturens olika uttrycksformer, eget skapande såväl om andras. Amatörkulturen ska ha goda villkor, liksom det spontana skapandet. Här har folkbildningen en central roll. Samtidigt måste kulturpolitiken sträva efter att fler får möta kultur i olika former och kvalitetskultur i synnerhet.

UPPSÖKANDE VERKSAMHET

De institutioner som erhåller statlig finansiering bör ha till uppdrag att söka ny publik. Uppdraget bör handla om att bryta såväl sociala som regionala skillnader i kulturkonsumtion. De nationella institutionerna bör sträva efter att nå publik i hela landet, bland annat genom turnéer, digitala sändningar och samarbete med folkbildningens aktörer. De närmaste åren ska såväl Kungliga Operan som Dramaten sannolikt genomgå stora renoveringar. I samband med dessa bör ett särskilt uppsökande uppdrag ges.

ETT NYTT KONSTNÄRLIGT NATIONELLT UPPDRAG

Vid sidan av institutionerna med nationellt uppdrag bör ett särskilt konstnärligt nationellt uppdrag ges, där en viss scen får i uppdrag att vara konstnärligt drivande under en viss period. Det skulle till exempel kunna handla om att ge en regional opera, dansteater, teater eller konserthus ett särskilt flerårigt statligt stöd för att utveckla sina konstformer och nå ny publik. Syftet bör vara att långsiktigt bredda sin förankring i hela landet. Sponsring ska bli lättare och donationer till kulturella ändamål ska vara avdragsgilla.

PRIORITERING 3:

...och får fördjupad insikt...

STATLIGA BIDRAG OCH ANSLAG SKA VARA KVALITETSDRIVANDE

På flera områden finns i dag koppling mellan kvalitet och bidrag, det gäller till exempel för litteraturstödet. Vi menar att alla statliga bidrag och anslag till institutioner, kulturskapare, fria grupper etc. ska vara utformade på ett sätt som bidrar till långsiktig kvalitetsutveckling. Särskilda utvärderingsgrupper – med armlängds avstånd till politiken – bör tillsättas på respektive område för att utvärdera kvalitetsaspekter. Internationellt deltagande i dessa grupper bör eftersträvas.

För att frigöra resurser till nyskapande och hög kvalitet måste verksamheter av dålig kvalitet kunna läggas ner. Det bör ske i betydligt större omfattning än nu. Slentrianmässig anslags- och bidragsgivning är aldrig bra, särskilt inte inom kulturområdet. För att stärka kvalitetsaspekten och undvika slentrian bör utlysningar och platsannonser etc. utformas könsneutralt och intervjugrupperna bör bestå av både män och kvinnor.

FOLKBILDNINGENS STÄLLNING SKA STÄRKAS

Med folkbildningens viktiga arbete i fokus – att bidra med diskussioner, debatter, föreläsningar, studiecirkel och utställningar över hela landet – kan bildningen och kulturen leva och frodas. Därför måste stödet till folkbildningen också präglas av långsiktighet. De förslag som kommer från statligt håll om särskilda anvisningar och satsningar inom särområden fragmentiserar och försvårar det som ska vara fritt och frivilligt. Med en stark tilltro till folkbildningen och dess förmåga att, likt liberaler, utgå från vars och ens möjligheter men också olika förutsättningar att vilja växa, utvecklas och bidra, kan också samhället växa.

GENOMFÖR EN HUMANIORASATSNING PÅ HÖGSKOLOR OCH UNIVERSITET

Humaniora har under lång tid varit i strykkläss på högskolor och universitet. Kvalitet har betonats i politiken för den högre utbildningen. Men det finns fortfarande anledning att vara oroad över humaniorans ställning. Ett land som inte satsar tillräckligt på humaniora och klassisk bildning blir ett fattigare land. Därför bör nästa mandatperiod inledas med en bred humaniorasatsning på högskola och universitet. Denna satsning innebär en höjning av kvaliteten på utbildningen och förbättrade villkor för forskningen.

LYFT FRAM DET FRÄMSTA AV KULTURARVET

Museer, nationalscener och andra kulturinstitutioner ska i mycket hög utsträckning digitalisera och tillgängliggöra den del av världens kulturarv som Sverige förvaltar. Att t.ex. göra museernas konstsamlingar åtkomliga via nätet skulle göra dem tillgängliga för allmänheten på ett helt annat sätt än i dag, särskilt eftersom samlingarna är mycket större än vad som kan visas i museernas egna lokaler. För att underlätta den nyfiknes möjlighet till överblick i den digitala tiden bör institutionerna ges i uppdrag att lista sina främsta verk. En portal bör skapas där digitala exemplar av de mest högkvalitativa delarna av svenskt kulturarv lyfts fram.

PRIORITERING 4:

...och stärkt självständighet

Kunskap, bildning, inlevelseförmåga och kreativitet stärker individens självständighet. Det är därför själva kärnan i liberal kulturpolitik handlar om att fler ska möta mer kultur av hög kvalitet. Självständighet behövs också för institutionerna. När vi betraktar utvecklingen i vår omvärld påminns vi om hur viktigt det är med självständiga kulturinstitutioner och medieredaktioner. Armlängds avstånd är en princip inom kulturpolitiken som handlar om att politiker inte ska lägga sig i verksamheternas innehåll. Det är en princip som ska värnas och som kan stärkas. Liberalerna menar att självständigheten bör stärkas ytterligare.

SJÄLVSTÄNDIGA KULTURINSTITUTIONER

Även om armlängds avstånd upprätthålls är finansieringen av svensk kultur en svaghet för självständigheten. Kulturinstitutionerna i Sverige är starkt beroende av offentlig finansiering. Det är en svaghet som minskar självständigheten. Det är bra för det demokratiska samtalet med fria, självständiga och starka kulturinstitutioner. Liberalerna står för fortsatt höga ambitioner i den offentliga kulturpolitiken och menar snarare att kulturens offentliga stöd bör öka. För att öka självständigheten är det dock viktigt att finansieringen är bred. Därför bör bidrag och anslag kompletteras med en offensiv politik för att öka andra finansieringskällor. Villkoren för stöd från den privata sektorn måste förbättras. Avdragsrätt för inköp av kultur bör införas, stiftelsers möjlighet att ge kulturstöd öka och villkoren för olika former av privat sponsring av kultur förbättras. På fler områden bör finansiering som litteraturstödet eftersträvas.

SJÄLVSTÄNDIG FILMPRODUKTION

Den statliga filmpolitik som regeringen införde är ett dubbelt misstag. Det innebär dels att filmens resurser minskar, dels ökar beroendet av staten. Liberalerna vill se en filmpolitik som värnas, utvecklas av de parter som är engagerade i att utveckla film. Statens roll bör handla om att skapa goda villkor, inte riktade bidrag. Det statliga filmpolitiken bör därför ersättas av en bred partsöverenskommelse där alltifrån filmskapare till bredbandsbolag finns representerade.

SJÄLVSTÄNDIGA KULTURUTÖVARE

Fler långa stipendier på fem till tio år bör inrättas för att fler kulturskapare ska få möjlighet att söka och få dessa stipendier. Fördelning av stipendierna ska ske utifrån kvalitetsaspekter. Frilansande kulturskapares sociala trygghet måste stärkas. En utredning bör tillsättas som ser över villkoren för pensioner, intjänandegrunder och möjligheten att ”fondera” inkomster över flera år för att jämna ut inkomster. Samtidigt bör högskolor med konstnärlig inriktning få i uppdrag att se över möjligheterna till kompetensutveckling/vidareutveckling för konstnärer och kulturarbetare. Skatteverket ska ha särskild kompetens för kulturskapare, som kan hjälpa till med rådgivning och information. Liknande arrangemang bör kunna skapas inom Försäkringskassan.

SJÄLVSTÄNDIGA MEDIER

En liberal mediepolitik drivs av insikten att demokratin inte fungerar utan medier som fungerar med pålitlighet och som lever upp till liberala presstraditioner och äger oberoende. För att säkerställa att politiken granskas, att den tredje statsmakten som utomstående granskare av staten,

rättssystemet och näringsliv upprätthålls och för att ge medborgarna förutsättningar att fatta upplysta beslut i sin vardag. Den förhöjda moms på digitala tidningar ska avskaffas och det nuvarande presstödet ska omvandlas till ett stöd för lokal granskande journalistik. Den svenska tryck- och yttrandefrihetslagstiftningen ska upprätthållas mot europeiska rättstraditioner med mindre heltäckande konstitutionellt skydd för det fria ordet. Vi vill också inrätta en fristående fond för att ytterligare stödja granskande journalistik.

SJÄLVSTÄNDIG PUBLIC SERVICE

Public service ska fortsatt ha ett brett uppdrag och sträva efter kvalitet och relevans i olika genrer. Därför ska finansieringen av public service vara teknikoberoende och ge public service-medierna ett skydd från kortsiktiga politiska beslut. Vi vill avskaffa tv-licensen och ersätta den med en allmän avgift. Vi ser i dagsläget en styrka i organiseringen i tre fristående bolag då det stärker oberoendet och bildningens roll. Utbildningsradion har ett särskilt viktigt uppdrag för bildning, minoriteter och mångfald. Vi vill värna UR:s särställning. För att ytterligare stärka självständigheten vill vi utreda en utveckling av den gemensamma ägar- och ledningsstrukturen för public service. En möjlighet till detta är en utvecklad modell med en stiftelseägd styrelse som agerar som mellanhand och garant mellan regeringen och public service-bolagen. Vi vill också återinföra medborgarföreträdare på insynsplatser i styrelserna för public service-bolagen.

www.liberalerna.se

info@liberalerna.se

[@liberalerna.se](#)

Presstjänsten: 070-854 90 20 (ej SMS)